

Czwartek, 7 października 2021 r.

P9_TA(2021)0418

Sprawa Paula Rusesabaginy w Rwandzie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 października 2021 r. w sprawie Paula Rusesabaginy w Rwandzie (2021/2906(RSP))

(2022/C 132/15)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Rwandy, a w szczególności rezolucję z 11 lutego 2021 r. w sprawie Rwandy: sprawa Paula Rusesabaginy ⁽¹⁾,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
  - uwzględniając Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, ratyfikowany przez Rwandę w 1975 r.,
  - uwzględniając Afrykańską kartę praw człowieka i ludów,
  - uwzględniając zasady i wytyczne dotyczące prawa do rzetelnego procesu sądowego i pomocy prawnej w Afryce,
  - uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania,
  - uwzględniając przyjęte przez ONZ Wzorcowe reguły minimalne postępowania z więźniami (Reguły Nelsona Mandeli) w formie zmienionej z 2015 r.,
  - uwzględniając deklarację z Kampali w sprawie warunków panujących w więzieniach w Afryce,
  - uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej Rady Praw Człowieka ONZ ds. powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka z 25 marca 2021 r. w sprawie Rwandy,
  - uwzględniając oświadczenia społeczności międzynarodowej – w tym rządu belgijskiego, Departamentu Stanu USA i rządu brytyjskiego – potępiające nieprawidłowości i krytykujące brak sprawiedliwego procesu;
  - uwzględniając oświadczenia wydane przez Federację Adwokatów Europejskich, Ośrodek Praw Człowieka Stowarzyszenia Adwokatów Amerykańskich i szereg uznanych organizacji broniących praw człowieka,
  - uwzględniając umowę z Kotonu,
  - uwzględniając konstytucję Rwandy,
  - uwzględniając instrumenty ONZ oraz Afrykańskiej Komisji Praw Człowieka i Ludów,
  - uwzględniając Konwencję wiedeńską o stosunkach konsularnych z 1963 r.,
  - uwzględniając art. 144 ust. 5 oraz art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 29 września 2021 r. Paul Rusesabagina – obrońca praw człowieka, obywatel Belgii i mieszkaniec USA – został skazany na 25 lat więzienia przez Izbę ds. Przestępczości Międzynarodowej i Transgranicznej Sądu Najwyższego Rwandy, po tym jak 31 sierpnia 2020 r. aresztowano go w Kigali; mając na uwadze, że Paulowi Rusesabaginie postawiono dziewięć zarzutów związanych z terroryzmem i pociągnięto go do odpowiedzialności karnej za działania przypisywane rwandyjskiemu Ruchowi na rzecz Przemian Demokratycznych / Frontowi Wyzwolenia Narodowego (MRCDF-FLN) – koalicji opozycyjnych partii politycznych i jej skrzydłu zbrojnemu;

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0055.

Czwartek, 7 października 2021 r.

- B. mając na uwadze, że aresztowanie Paula Rusesabaginy w sierpniu 2020 r. odbyło się arbitralnie i pod fałszywymi zarzutami oraz obejmowało bezprawne przekazanie go do Rwandy, wymuszone zaginięcie i zatrzymanie bez prawa kontaktu; mając na uwadze, że nie wydano nakazu jego aresztowania, czego wymaga art. 37 rwandyjskiego kodeksu postępowania karnego z 2019 r., i nie poinformowano o zarzutach do chwili wydania wyroku skazującego, z naruszeniem art. 68 rwandyjskiego kodeksu postępowania karnego; mając na uwadze, że Paul Rusesabagina wielokrotnie oświadczał publicznie, że nie może powrócić do swojego kraju z obawy przed odwetem;
- C. mając na uwadze, że minister sprawiedliwości Rwandy Johnston Busingye przyznał, że rząd, którego jest członkiem, odegrał rolę w wymuszonym zaginięciu i przekazaniu Paula Rusesabaginy (w sierpniu 2020 r.), w opłaceniu lotu, który posłużył do transportu, i w naruszeniu prawa Paula Rusesabaginy do sprawiedliwego procesu; mając na uwadze, że 10 marca 2021 r. sąd orzekł, że przekazanie Paula Rusesabaginy było zgodne z prawem i że nie został on uprowadzony;
- D. mając na uwadze, że w chwili wydawania wyroku poinformowano o nowym materiale dowodowym, który nie był wcześniej rozpatrywany przez sąd ani dostępny w trakcie procesu sądowego i który wiąże się z zarzutem, że Paul Rusesabagina pozyskiwał środki finansowe dla zbrojnej grupy FLN; mając na uwadze, że niektóre z przytoczonych dowodów pochodzą z zeznań, które według Paula Rusesabaginy zostały złożone pod przymusem i bez kontaktu z adwokatem;
- E. mając na uwadze, że zespół obrońców początkowo reprezentujący Paula Rusesabaginę nie był przez niego wybrany, a wybranym przez niego obrońcom, do których ostatecznie uzyskał dostęp w kwietniu 2021 r., uniemożliwiono spotkanie z nim, co jest sprzeczne z art. 68 rwandyjskiego kodeksu postępowania karnego;
- F. mając na uwadze, że według doniesień poważne zaniepokojenie budził stan zdrowia Paula Rusesabaginy podczas pobytu w areszcie, gdyż wcześniej przebył on chorobę nowotworową i cierpi na zaburzenia układu krążenia; mając na uwadze, że według jego prawników dwukrotnie nie mógł stawić się na badaniach kontrolnych związanych z chorobą nowotworową, a władze więzienne odmówiły mu dostępu do leków przepisywanych przez belgijskiego lekarza, powodując udrękę psychiczną i fizyczną z naruszeniem art. 12 i 14 konstytucji Rwandy, których przedmiotem są prawo do życia, prawo do integralności cielesnej oraz ochrona przed niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem;
- G. mając na uwadze, że we wrześniu 2020 r. władze rwandyjskie nie poinformowały władz belgijskich o aresztowaniu Paula Rusesabaginy, czego wymaga zasada zapisana w prawie międzynarodowym dotycząca pomocy konsularnej; mając na uwadze, że Rwandyjska Służba Więzienna (RCS) uzyskała dostęp do wiadomości i dokumentów prawnych, które przesyłała sobie Paul Rusesabagina i jego prawnicy; mając na uwadze, że belgijska minister spraw zagranicznych skierowała do swojego rwandyjskiego odpowiednika szereg not werbalnych, zwracając się o poszanowanie praw Paula Rusesabaginy, jednak rząd rwandyjski odrzucił każde z tych żądań;
- H. mając na uwadze, że według doniesień z lipca 2021 r. władze rwandyjskie wykorzystują oprogramowanie szpiegowskie Pegasus stworzone przez NSO Group, którego potencjalnym celem jest ponad 3500 działaczy, dziennikarzy i polityków; mając na uwadze, że analiza kryminalistyczna wykazała, że oprogramowanie szpiegowskie zainstalowano również w telefonie Carine Kanimby – córki Paula Rusesabaginy; mając na uwadze, że władze rwandyjskie temu zaprzeczyły;
- I. mając na uwadze, że Rwanda jest sygnatariuszem umowy z Kotonu, która stanowi, że przestrzeganie praw człowieka jest zasadniczym elementem współpracy między UE a Organizacją Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku; mając na uwadze, że wzmocnienie praworządności i praw człowieka to główne obszary priorytetowe programów UE na rzecz Rwandy;
- J. mając na uwadze, że drugie posiedzenie ministerialne Unii Afrykańskiej i UE odbędzie się w Kigali 25 i 26 października 2021 r.;
1. przypomina rządowi Rwandy, że ma on obowiązek zagwarantować prawa podstawowe, w tym dostęp do wymiaru sprawiedliwości i prawo do sprawiedliwego procesu, zgodnie z Afrykańską kartą praw człowieka i ludów oraz innymi międzynarodowymi i regionalnymi instrumentami dotyczącymi praw człowieka, w tym umową z Kotonu, w szczególności jej art. 8 i 96;
  2. podkreśla, że Rwanda musi zagwarantować niezawisłość wymiaru sprawiedliwości i chronić ją w konstytucji i ustawodawstwie, gdyż wszystkie instytucje rządowe i inne mają obowiązek respektować zasadę niezawisłości wymiaru sprawiedliwości i jej przestrzegać;

Czwartek, 7 października 2021 r.

3. przypomina, że każda ekstradycja podejrzanego do innego kraju powinna odbywać się wyłącznie w drodze niezależnego nadzorowanego postępowania ekstradycyjnego, aby zagwarantować legalność wniosku o ekstradycję i upewnić się, że prawo podejrzanego do sprawiedliwego procesu jest w pełni zagwarantowane w państwie żądającym ekstradycji;
  4. dlatego zdecydowanie potępia nielegalne aresztowanie, przetrzymywanie i skazanie Paula Rusesabaginy z naruszeniem prawa międzynarodowego i rwandyjskiego; uważa sprawę Paula Rusesabaginy za przykład łamania praw człowieka w Rwandzie i kwestionuje rzetelność wyroku, gdyż według doniesień nie zagwarantowano sprawiedliwego procesu zgodnego z najlepszymi praktykami międzynarodowymi, jeśli chodzi o reprezentację, prawo do bycia wysłuchanym i domniemanie niewinności;
  5. wzywa do natychmiastowego uwolnienia Paula Rusesabaginy ze względów humanitarnych i do jego repatriacji, niezależnie od jego winy czy niewinności; domaga się, aby Delegatura UE w Rwandzie i przedstawicielstwa dyplomatyczne państw członkowskich zdecydowanie komunikowały to żądanie w kontaktach z władzami rwandyjskimi;
  6. wzywa rząd rwandyjski, aby bez względu na okoliczności zagwarantował Paulowi Rusesabaginie integralność cielesną i dobrostan psychiczny oraz umożliwił mu przyjmowanie niezbędnych leków; podkreśla, że rząd rwandyjski musi respektować prawo rządu belgijskiego do udzielenia Paulowi Rusesabaginie pomocy konsularnej w celu zapewnienia mu opieki zdrowotnej i należytego dostępu do obrony;
  7. ubolewa nad ogólną sytuacją praw człowieka w Rwandzie, a w szczególności nad prześladowaniami, których celem są osoby wyrażające sprzeciw; potępia procesy motywowane politycznie i ściganie przeciwników politycznych; wzywa władze rwandyjskie, aby zapewniły podział władzy, w szczególności niezawisłość wymiaru sprawiedliwości;
  8. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, Komisję i Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka do intensyfikacji dialogu dotyczącego praw człowieka z Rwandą na najwyższym szczeblu w ramach art. 8 umowy z Kotonu, aby zagwarantować spójność z zobowiązaniami dwustronnymi i międzynarodowymi; podkreśla, że w kontekście międzynarodowych prac w zakresie rozwoju prowadzonych w Rwandzie należy nadać większy priorytet prawom człowieka, praworządności oraz przejrzystemu i odpowiedzialnemu sprawowaniu rządów;
  9. zwraca się do Komisji o krytyczny przegląd wsparcia UE dla rządu i instytucji państwowych Rwandy w celu zadbania, aby w pełni służyło ono prawom człowieka i nie wpływało negatywnie na wolność wypowiedzi i zrzeszania się, pluralizm polityczny, poszanowanie praworządności i niezależne społeczeństwo obywatelskie;
  10. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka, prezydentowi Republiki Rwandy, przewodniczącemu parlamentu Rwandy oraz Unii Afrykańskiej i jej instytucjom.
-